

DE SCHAKEL

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders

"GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ"

KONINGIN WILHELMINA

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders
april 2016 - 37e jaargang, nr. 148

BESTUUR

Voorzitter			telefoon
R.W. Hemmes	Thorbeckelaan 74	2564 BS Den Haag	070 - 368 35 66

Secretaris			telefoon
G.J. Staal	Oranje Nassaulaan 52	3708 GE Zeist	030- 692 27 92
e-mail: staalgj@gmail.com			

Penningmeester			telefoon en fax
Ch.H. Bartelings	Thomas Jeffersonlaan 437	2285 AP Rijswijk	070 - 394 14 67
e-mail: ch.h.bartelings@planet.nl			

LEDEN

R.A. Grisnigt	Canadalaan 25	4631 NT Hoogerheide	0164 - 61 34 15
---------------	---------------	---------------------	-----------------

Evenementencommissie

J.A. Bakker	Zeekant 92g	2586 JB Den Haag	070 - 354 02 45
J. de Mos	Marjorystraat 25	3151 SK Hoek v. Holland	0174 38 21 83

Schakel redactie			telefoon en fax
Ch.H. Bartelings	Thomas Jeffersonlaan 437	2285 AP Rijswijk	070 - 394 14 67
e-mail: ch.h.bartelings@planet.nl			

BANKREKENINGEN

ING Bank:	NL54 INGB 0000 3595 00	BIC: INGBNL 2A
ABN-AMRO Bank:	NL63 ABNA 0545 5468 26	BIC: ABNANL 2A

Website: www.engelandvaarders1940-1945.nl

Het volgende nummer verschijnt in juli 2016.
Gaarne hiervoor bestemde kopij inzenden vóór 1 juni 2016.

APRIL 2016

In de afgelopen maanden zijn er weinig bijzonderheden in ons genootschap gebeurd. We weten wel wat er voor ons of door ons wordt geregeld in 2016. Noteer die dagen in uw agenda.

Op 4 mei is iedereen weer welkom om 1445 uur bij de Waterpartij in Den Haag waar de herdenking wordt gehouden van de gesneuvelde mensen van het England Spiel en om 1830 uur in Amsterdam waar de Nationale Herdenking wordt gehouden, indien u zich daarvoor tijdig hebt opgegeven.

Op 5 mei is overal de viering van de bevrijding en ongetwijfeld de moeite waard om er in uw woonplaats bij te zijn.

Op 25 juni is in Den Haag weer de Veteranendag.

Op 27 augustus is de Dag Van Het Verzet in Doorn.

Op 31 augustus is in Den Haag, bij het Monument tegenover het Koninklijk Paleis aan het Noordeinde, de herdenking van de geboortedag van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina.

Op 14 september is in Hilversum, op de Zwaluwenberg, onze Reünie en deze keer wellicht de laatste.

Op 28 november wordt, in de Grote Kerk in Delft, de sterfdag van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina herdacht.

Op 1 december wordt bij de Graftombe van de Prins in Delft, de sterfdag herdacht van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard.

Ik hoop dat u in de gelegenheid zult kunnen zijn om enkele van deze bijzondere gelegenheden van ons Genootschap bij te wonen, en zo dat niet mogelijk is dat u er in gedachten even bij kunt zijn. Maar ik hoop dat u er bij kunt zijn.

Ik kijk naar u uit.

Rudi Hemmes

Deze jaarlijkse herdenking bestaat uit de herdenkingsbijeenkomst in de Nieuwe Kerk en de herdenkingsplechtigheid bij het Nationaal Monument op de Dam. Organisator van de Nationale Herdenking is het Nationaal Comité 4 en 5 mei.

Tijdens de Nationale Herdenking herdenken wij alle burgers en militairen die in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld zijn omgekomen sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog in oorlogssituaties en bij vredesoperaties.

De herdenkingsbijeenkomst in de Nieuwe Kerk is op uitnodiging en wordt door 1700 personen bijgewoond; op de website van het Comité 4 en 5 mei bevindt zich een aanmeldingsformulier waarmee men zich op een lijst kan laten zetten voor een uitnodiging om deze herdenkingsdienst bij te wonen. Nabestaanden van de eerste generatie worden met voorrang behandeld.

De herdenkingsdienst vangt aan om 18.50 uur en eindigt rond 19.25 uur. Tijdens de herdenkingsdienst van dit jaar houdt Hella de Jonge een voordracht.

Bij de herdenkingsplechtigheid op de Dam is iedereen welkom. Voor degenen die in de Nieuwe Kerk aanwezig waren is ruimte aan de voet van de Dam gereserveerd. Vlak voor 20.00 uur leggen Z.M. de Koning en H.M. de Koningin een krans bij het Nationaal Monument. Hierna volgen de twee minuten stilte.

Na de twee minuten stilte en het Wilhelmus draagt Sterre Wolters, leerlinge van het Praedinius Gymnasium te Groningen en winnares van de dichtwedstrijd haar gedicht 'Monument' voor en vervolgens houdt de burgemeester van Rotterdam Ahmed Aboutaleb de traditionele Damtoespraak.

Daarna volgen de overige kransleggingen. Alle aanwezigen kunnen hierna aansluiten in het defilé.

Bron: www.4en5mei.nl

Sierk Plantinga

U bent van harte uitgenodigd om op woensdag 4 mei 2016 om 14.00 uur de Dodenherdenking bij te wonen op Nationaal Ereveld Loenen. Ter gelegenheid van het 70-jarig bestaan van de Oorlogsgravenstichting verzorgt de minister-president dit jaar de openingstoespraak. Reserveren is niet nodig.

Programma

Toespraak door minister-president M. Rutte

Muziek door Maarten Peters

Toespraak door aalmoezenier G. van Valen

Muziek door Maarten Peters

Bijdrage door leerlingen van de Koninklijke Scholengemeenschap Apeldoorn

Kranslegging bij De Vallende Man

Taptoe

Eén minuut stilte

Wilhelmus (eerste en zesde couplet)

Het programma wordt muzikaal ondersteund door de Politiekapel van het district Noord- en Oost-Gelderland o.l.v. de heer J.W. Schoonhoven. Wij verzoeken u uiterlijk om 13.45 uur aanwezig te zijn.

Oecumenische dienst

In de kapel wordt om 11.30 uur een oecumenische dienst gehouden. Deze dienst wordt verzorgd door Pastor I. Kantoci, pastoraalwerker van de HH Franciscus en Clara parochie, en ds. J.W.C. van Driel, predikant van de Protestantse gemeente te Loenen.

Het Nationale Ereveld op de Groenendaalseweg 64 te Loenen is op 4 mei geopend van 9.00 uur tot 22.00 uur. Bij de ingang worden bloemen verkocht.

Bron: Oorlogsgravenstichting

HERDENKING BIJ HET ENGLANDSPIEL MONUMENT

Op woensdag 4 mei 2016 vindt de jaarlijkse herdenkingsplechtigheid plaats bij het Englandspiel monument in Den Haag aan de rand van het Scheveningse bos bij de waterpartij in het Van Stolk park achter het Crown Plaza hotel, voorheen Promenade hotel. Herdacht worden de slachtoffers die tijdens de bezetting van Nederland werden gedropt en in handen van de bezetter vielen.

De plechtigheid begint om 15.00 uur (verzamelen vóór 14.50 uur). Tijdens de plechtigheid worden bij het monument kransen en bloemen gelegd door betrokken organisaties, nabestaanden en belangstellenden. De plechtigheid duurt ongeveer een half uur, waarna het hotel Crown Plaza de gelegenheid biedt om na te praten.

CHB

NATIONALE DODENHERDENKING TE LONDEN

Woensdag 4 mei 2016 om 19.00 uur

‘Opdat Wij Niet Vergeten’

De Nationale Dodenherdenking van alle burgers en militairen die, sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, in oorlogssituaties, terreurdaden en bij vredesmissies – in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld – zijn omgekomen, vindt plaats op woensdag 4 mei 2016 op het Nederlandse Ereveld van ‘Mill Hill Cemetery’ Wise Lane, Mill Hill, Londen NW7 2RR.

Tijdens de plechtigheid zal Ambassadeur Simon Smits een krans leggen namens de Nederlandse Regering. Tevens zullen kransen worden gelegd namens de Nederlandse Strijdkrachten, de Engelandvaarders, de Dutch Associations en het Nederlandse Verzet. Een bloemstuk zal worden gelegd namens de Nederlandse Kerk. Bij het leggen van de kransen zullen kinderen van de Nederlandse Regenboogschool assisteren.

Na het leggen van de kransen zal de predikant van de Nederlandse Kerk in Londen, Ds. Joost Röselaers, een gedenkwoord uitspreken.

Uw aanwezigheid wordt ten zeerste op prijs gesteld.

U wordt verzocht om vanaf 19.00 uur te verzamelen in de kapel op de begraafplaats. In de kapel is er gelegenheid om het bezoekersregister van het ‘Nederlandse Ereveld’ te tekenen. Tevens is er gelegenheid om koffie /thee/ limonade met cake te gebruiken. Om 19.55 uur zal de plechtigheid op het Nederlandse ereveld aanvangen.

Achtergrond informatie over Dodenherdenking: <http://www.4en5mei.nl/>

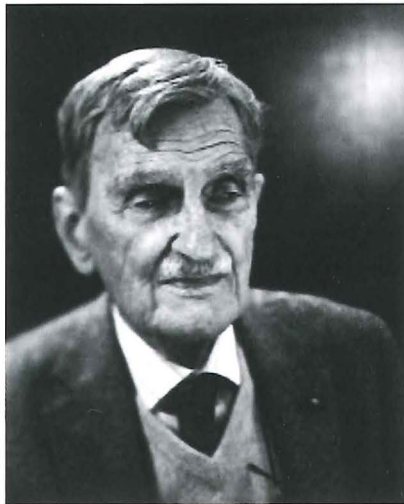
Bron: Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden te Londen

De Nederlandse Veteranendag 2016 zal op 25 juni 2016 in Den Haag plaats vinden

Informatie zal verschijnen op de website van de Stichting Nederlandse Veteranendag en voor lezers van De Schakel die niet over een computer beschikken is het postadres van de stichting Postbus 427, 2501 CK Den Haag. Het bezoekadres is in de Frederikkazerne, gebouw 104, kamer 002, Van Alkemadeaan 786, 2597 BC Den Haag

CHB

IN MEMORIAM

Dr Alfred Johan ("Ted") van Meurs

Op 13 februari 2016 overleed op 93-jarige leeftijd te Voorburg Engelandvaarder Ted van Meurs. Hij was een trouw bezoeker van de bijeenkomsten van het Genootschap Engelandvaarders.

Ted van Meurs, die op 1 augustus 1922 te Medan was geboren, ving zijn studie medicijnen aan in september 1940 aan de Rijksuniversiteit te Leiden. De studie in Leiden zou van korte duur blijken, want door het studentenprotest tegen het ontslag van Joodse hoogleraren en het overige Joodse personeel werd de universiteit door de bezetter gesloten. Het protest, een staking, begon onder de rechtenstudenten na de bekende rede van professor mr R.P. Cleveringa op 26 november 1940. Minder bekend is dat op het zelfde tijdstip waarop Cleveringa sprak zijn collega prof. dr J.A.J. Barge, hoogleraar anatomie en embryologie aan de medische faculteit, in een college de Nazi-rassenleer op wetenschappelijke gronden naar de prullenbak verwees: er bestond volgens Barge geen Duits ras evenmin als een Joods ras en ook het begrip Ariër was volstrekt nietszeggend. Vermoedelijk is Ted van Meurs niet bij dit college aanwezig geweest, want Barge gaf dit college fysische antropologie voor tweede- en derdejaars studenten. Wel sloten de studenten medicijnen zich prompt aan bij de staking van de rechtenstudenten.

Naar Zwitserland

Na de sluiting van de universiteit zette Ted van Meurs in navolging van vele anderen zijn studie voort aan de Universiteit van Amsterdam; daar behaalde hij zijn kandidaatsexamen in 1943. Kort daarna vond op 5 februari 1943 de aanslag plaats op de Duits-gezinde generaal H.A. Seyffardt. Als reactie hierop volgden op 6 en 9 februari razzia's op Nederlandse studenten. Ook Ted van Meurs werd op deze manier uit zijn collegebank geplukt. Na een aantal weken werd hij weer vrijgelaten uit het concentratiekamp Vught. Voorwaarde om verder te mogen studeren was de ondertekening van een loyaliteitsverklaring. Ted van Meurs weigerde dat en volgde daarna illegaal colleges bij de hoogleraren en medewerkers thuis. De weigering om de loyaliteitsverklaring te tekenen had een oproep voor de Duitse Arbeitseinsatz tot gevolg. Ted van Meurs dook met een paar medestudenten onder op de Veluwe. In december 1943 werden ze daar gevonden, gearresteerd en naar kamp Amersfoort gestuurd. Op weg van Amersfoort naar het Oranjehotel in Scheveningen voor een nader verhoor wist hij in januari 1944 op het station van Utrecht in de drukte te ontsnappen, ook al omdat hij niet geboeid was. Hij dook onder in Rotterdam bij de ouders van een vriend waar hij bijna drie maanden bleef 'om mijn haren weer te laten aangroeien', zoals hij later in Paramaribo zou verklaren. Op 16 april werd hij na een kort verblijf in Bergen op Zoom bij Putte over de grens naar België geholpen; via Antwerpen arriveerde hij in Brussel. Daar was het op dat moment voor hem onmogelijk om verder te gaan. Bij een razzia in Brussel op 9 juni 1944 werd hij door de Duitsers gearresteerd en een week later op transport naar Duitsland gesteld. Vlak voor Arlon bij de Luxemburgse grens probeerde hij uit de trein te ontsnappen. Na zijn sprong uit de trein werd hij echter door de treinbewakers beschoten; hij

werd tweemaal geraakt, één kogel trof zijn rug, de ander zijn linkervoet. Gewond en wel werd hij weer in de trein gehesen; de volgende dag in Metz werd hij geopereerd en daarna in het ziekenhuis opgesloten. Op 5 augustus 1944 werd hij vanuit Metz naar Duitsland getransporteerd waar hij twee dagen later in Überlingen in het Zuid-Duitse Baden-Württemberg te werk gesteld werd en waar hij als dokter moest functioneren voor zo'n 500 dwangarbeiders.

Überlingen ligt aan de Bodensee; Konstanz lag iets verder aan de overkant en was bereikbaar met een veerpont en vandaar was het niet ver meer van Zwitserland. Ted van Meurs bedacht een list om in Zwitserland te komen: hij wist aan zijn bewakers te verkopen dat hij persoonlijk bij een apotheek in Konstanz speciale medicijnen tegen een zeer besmettelijke ziekte voor 'zijn' arbeiders moest aanschaffen. Als bewijs van zijn goede trouw toonde hij een retourkaartje voor de pont naar Konstanz. Zijn Duitse bewakers geloofden zijn verhaal en lieten hem naar Konstanz gaan; daar aangekomen met de pont ging hij niet naar de apotheek maar, goed zwemmer als hij was, dook hij in de nacht van 14 op 15 september 1944 het water van de Bodensee in en zwom in een kleine twee uur naar de Zwitserse kant. Af en toe moest hij onder water zwemmen om de zoeklichten van een Duitse patrouilleschip te ontlopen.

In Zwitserland volgde eerst internering, maar na een paar dagen werd hij naar een ziekenhuis overgebracht: zijn wond in zijn rug heelde slecht en vertoonde abcesvorming. Eind oktober werd hij uit het ziekenhuis ontslagen zodat hij keurig op tijd op 21 december 1944 met het eerste ('kerst') contingent jonge Nederlandse vrijwilligers af kon reizen naar Parijs en vandaar via Le Havre naar Engeland vertrok, waar hij op 26 januari 1945 aankwam. Dezelfde dag nog werd hij ingelijfd bij het KNIL met de rang van soldaat.

Suriname

In Engeland verbond hij zich om uitgezonden te worden naar Suriname om zijn medicijnenstudie af te maken aan de in Paramaribo gevestigde Geneeskundige School. Deze school was aan het eind van de 19e eeuw opgericht en leidde op tot districtsarts, plattelandsgeneeskundige. Het diploma van deze school gaf geen recht om in Nederland het artsenberoep uit te oefenen; nogal wat Surinaamse abiturienten vertrokken dan ook vervolgens naar Nederland om aan een universiteit hun artsensbul te behalen waardoor zij, ook in Suriname, volwaardig dokter werden. Na afloop van zijn studie zou de tijdelijk benoemde vaandrig Ted van Meurs benoemd worden tot Officier van Gezondheid der 2e klasse bij het KNIL en in die functie zou hij de Staat der Nederlanden zes jaar moeten dienen. Op 13 april 1945 vertrok hij naar Suriname. Zijn Surinaamse artsendiploma behaalde hij op 27 november 1946; ondertussen was hem het Kruis van Verdienste toegekend voor zijn moedige

ontsnapping uit Nederland en aankomst in Engeland. Hij werd, zoals al was voorzien, bestemd om naar Nederlands-Indië te vertrekken.

Nederlands-Indië

In januari 1947 vertrok hij per boot uit Suriname naar Nederland; vandaar reisde hij per vliegtuig naar de Oost waar hij op 16 april 1947 aankwam. Zijn Surinaamse artsexamen werd ook geldig voor Nederlands-Indië. Hij werkte bij diverse onderdelen infanterie op Java als bataljonsarts, en ook in militaire hospitalen. In een recent interview verklaarde Ted van Meurs dat hij geen direct oorlogsgeweld meemaakte in Indië. Maar een Legerdagorder uit 1949 vermeldt niettemin een tevredenheidsbetuiging van de kort tevoren overleden legercommandant generaal S.H. Spoor voor het moedige gedrag van Ted van Meurs op 8 september 1947:

“Voor zijn moedig optreden tijdens een gevecht op 8 September 1947 nabij de kampong Loembir (Midden Java) waarbij hij, ondanks het vijandelijk vuur, tezamen met de militie soldaat 2e klasse L.O. Pechler hulp verleende aan een gewonde militair; deze behandeling voortgezet, totdat geen hulp meer kon baten, waarna zij het stoffelijk overschot in veiligheid brachten”. Uit de actieoverzichten van het Hoofdkwartier blijkt dat het hier ging om een gevecht met een grote overmacht aan tegenstanders waarbij uiteindelijk één Nederlandse militair overleed en één licht gewond raakte. Ted van Meurs was toen al benoemd tot Officier van Gezondheid 2e klasse.

Op 19 oktober 1950 vertrok hij per vliegtuig uit Indonesië weer terug naar Nederland. Hij werd overgeplaatst naar de Koninklijke Landmacht en bovendien bevorderd tot Officier van Gezondheid der 1e Klasse.

Korea

Naar eigen zeggen stond een oude bekende uit Indië, M.P.A. den Ouden, hem beneden aan de vliegtuigtrap op te wachten. Den Ouden was zojuist benoemd tot commandant van het Nederlandse Korea detachement en was nog op zoek naar een arts voor zijn detachement. Onder het motto 'Je kunt de jongens toch niet in de steek laten' zegde Ted van Meurs toe, ook al omdat hij niets van het communisme moest hebben. Hij bedong nog wel een paar weken verlof. En Den Ouden regelde dat zijn Surinaams-Oostindische artsdiploma ook geldig verklaard werd in Nederland. Hij hoefde hiervoor geen aanvullende studie meer te doen of examens af te leggen.

Zijn verlof gebruikte hij met name ook om nader kennis te maken met een stewardess die hij op zijn vlucht van Suriname naar Nederland had ontmoet. Nog vóór hij op 11 november 1950 per vliegtuig het Korea Detachement achterna reisde, was hij met haar gehuwd.

Had Ted van Meurs naar eigen zeggen in Nederlands-Indië geen direct oorlogsgeweld meegemaakt, in Korea werd dit wel anders. Niet voor niets heet het boek van Robert Stiphout over de Nederlanders in de Korea-oorlog 'De bloedigste oorlog'. Er kwamen 121 Nederlanders om en 650 raakten er gewond. Met regelmaat werden er, soms in rijen, gewonden voor zijn tent ter behandeling neergelegd. In het boek van Stiphout is een foto geplaatst waar Ted van Meurs als arts te velde in actie is.

Terug in Nederland

Op 29 oktober 1951, bijna een jaar later, keerde hij terug naar Nederland. In februari 1953 kreeg hij op eigen verzoek eervol ontslag uit de militaire dienst. Ondertussen was hij in 1952 benoemd tot Ridder in de orde van Oranje-Nassau met de zwaarden. Deze onderscheiding kreeg hij voor het vele werk dat hij in Korea had verricht: '...dat het Nederlandse bataljon (-) zo'n hoge gevechtswaarde verkreeg en kon behouden' was mede aan zijn deskundige inzet te danken. Ook zijn buitenlandse collega's hadden grote waardering voor hem gehad. En na zijn terugkeer had hij uitgebreid gerapporteerd over de taak van geneeskundige eenheden in de frontlinie; die rapportage werd bij Defensie als zeer nuttig beoordeeld in de tijd van de Koude Oorlog.

In 1955 verdedigde Ted van Meurs in Utrecht zijn proefschrift 'Over de gevechtsuitputting', waarin hij die uitputting bij frontsoldaten analyseerde en de diverse behandelingen daartegen besprak.

Na enige jaren werkzaam geweest te zijn als bedrijfsarts bij de Nederlandse Spoorwegen vestigde hij zich in Den Haag als huisarts. Dat is hij zo'n 50 jaar geweest. Hij kende geen verbittering of frustratie over hetgeen hij in Indië en Korea had meegemaakt. Dat zat niet in zijn aard. Hij was een nieuw leven begonnen, hij was gelukkig met zijn gezin en in zijn beroep. Hij had een grote band met zijn patiënten en was als huisarts geliefd, een kundig en kleurrijk man, zo werd hij onlangs herdacht.

Ted van Meurs was een slagvaardig tennisser, lid van de H.L.T.C. Leimonias waar de anekdote te lezen valt dat hij soms per paard naar de tennisclub kwam. Het dier werd dan vastgebonden aan de balustrade van het terras van het clubhuis, hetgeen bij sommige leden de vraag opwierp of een paard te vergelijken was met een hond, verboden om die mee te nemen naar de club, of met een fout geparkeerde fiets. Het bestuur van de club zag geen probleem in het paard van Ted van Meurs.

Ted van Meurs 'zwaaide af' in 1983 als reserve kolonel-arts met het cijfer XXXV bij het Onderscheidingsteken voor langdurige dienst als Nederlands officier. In 1982 was hij bevorderd tot Officier in de orde van Oranje-Nassau met de zwaarden.

Hierboven is reeds vermeld dat hij in 1945 het Kruis van Verdienste ontving. Hij was verder dragervan het Oorlogsherinneringskruis, het Verzetsherdenkingskruis, het Ereteken voor Recht en Vrijheid met de gespen 1947, 1948 en 1949, het Kruis voor Recht en Vrijheid met de gesp Korea 1950, de United Nations Service Medal met gesp Korea, de Warang Distinguished Military Service Medal with Silver Star en de Korean War Medal (beiden van de republiek Zuid-Korea), en het Draaginsigne Veteranen.

Zoals de Fransen zouden zeggen: Ted van Meurs heeft 'bien mérité de la patrie'.

Sierk Plantinga

ENGELANDVAARDERS ZUIDELIJKE ROUTE

In onze serie over Engelandvaarders via de Zuidelijke route ditmaal aandacht voor Wijnandus Antonius Maria (Tony) Visser (1916-2005).

In augustus 1946 schreef Tony Visser een kort, maar pakkend verslag van zijn ontsnapping naar Engeland en zijn terugkeer als geheim agent voor Bureau Inlichtingen (BI) naar Nederland. Hieronder volgt in ongewijzigde vorm zijn verhaal:

W.A. Visser, geb. 23-7-1916 te Den Haag

Bleekersvaartweg 5, Heemstede

Holland, de naam zegt het, is een vrij land, hetwelk vrije mensen voortbrengt. geen nationalisten zoals de Duitschers, noch Patriotten gelijk de Fransen en onze individuele vrijheidszin is weer groter dan die van de Engelschen. Deze oorlog begon als een aanval op ons land en werd na de capitulatie een aanval op onze persoon. Daarom ging ik naar Engeland.

14 juli 1941 verliet ik Heemstede en ging per fiets naar Den Haag. Daar verkocht ik de fiets om aan contanten te komen, doch met het oog op de harde tijd voor me

wilde ik het er nog en keer van nemen, met als gevolg dat de andere dag mijn centen op waren, op een enkele reis naar Eindhoven en de uitgaven voor een kaart van Frankrijk na. In Eindhoven heb ik me nog laten knippen en scheren. 't Geld was op en de reis kon beginnen(!)

België leverde geen moeilijkheden op. Ik sliep een nacht in een oude auto op een autokerkhof en een andere in een kippenhok. In twee dagen was ik via Brussel België doorgelift.

Bij Valenciennes kwam ik in Frankrijk en daardoor in de zog. 'Zone interdit', hetwelk ik pas bemerkte toen ik er bij St. Quentin weer uit wilde. Ik had geen 'Ausweis' (mijn 1e kennismaking met dat woord), kon dus niet over de brug, moest toch over de rivier en kwam er dan ook over met behulp van een Vlaamse schipper.

Mijn enige controle passeerde ik in Parijs, 's ochtends om 4 uur, een wegbarriere. Mijn enige 'papier' was mijn Hollandsche PB. Het was pas '41 en de Moffen konden dus nog geen Fransch, ik passeerde. In Parijs nam ik een week rust, welke ik financierde door het sjouwen van koffers aan het Gare de Lyon.

Van Parijs naar Chalons sur Saône, al liftend enlopende. Demarcatielijn. Een Fransche chauffeur, een communist, bracht mij in contact met eenige van zijn geestverwanten. Mede door hun hulp kwam ik in het Vrije Frankrijk.

Vienne, nog 300 km naar Marseille. Zondagmorgen en dus geen auto's, lopen. Toch 'n auto - ministere de l'aviation - ik laat mijn duim zien. 'Que voulez- vous?'. 'A Marseille' - 'Allez, stap in, bukken als je gendarmes ziet'. Zondagavond om 7 uur sta ik op de Cannabiere. Diner en logies bij het Vreemdelingenlegioen. Maandagochtend naar het Consulaat, geld voor de treinreis naar Perpignan. Daar ontvangen door de heer Kolkman, een vader voor de Engelandvaarders. Zeven maanden in Le Soler, compagnie des Travailleurs en 'vendange'.

Maart 1942 over de Pyreneeën, 2 dagen en 3 nachten in de bergen, Spanje in. 's Nachts om 12 uur gearresteerd. Gevolg: politiebureau in Figueras, gevangenis in Figueras (7 ½ maand), 3 weken Carcel Modelo in Barcelona, gevangenis Lerida, idem Saragossa, idem San Sebastian, idem Irun.

Uitgeleverd aan de Duitschers? Ja.....Nee.... Ja, na 14 dagen eindelijk: nee. Via de gevangenis van Vittoria naar het kamp van Miranda. 7 ½ maand opvoeding in een cosmopolitisch gezelschap.

1 Juli 1943. Vrij! Naar Madrid! Drie maanden herbelevan van de vrijheid. Dan Lissabon en Praia de Macas. Zes weken zon, zee en Portugese schonen. Officiële

oproep tot dienstneming, -keuring, embarkeren voor Engeland! Mis: buiten de 3 mijlszone gaan we van onze Belgische kustvaarder over op een Britsche torpedojager bound for Gibraltar. Snelheid, maanlicht over de oceaan, avontuur!

Twee dagen in Gibraltar. Trocadero met het beroemde marmeren tafelblad met de barst, door Hollandsche jantjes kaporgeslagen op de hoofden van hun Amerikaansche collega's. Convooi voor Engeland. Spanning en één dieptebom.

En dan eindelijk na 28 maanden van moeite en gevaren, gevangenissen en kampen, light life in Madrid en Lissabon, met bewuste en onbewuste hulp van Belgische en Fransche burgers en burgeressen, luxe wagens en camions, zigeuners en zelfs de Wehrmacht, met morele en daadwerkelijk steun van Spaansche politieke gevangenen (onze zaak was de hunne en omgekeerd) en met veel geluk eindelijk 5 november 1943: Plymouth!

De ontvangst daar heeft ons pro-Engelsch-voor-het-leven gemaakt. Patriotic School - Eaton Square. En nu....actie! Waar beter dan terug in Nederland, getraind nu en met opdrachten? OK, als agent voor BI dan.

In de tusschentijd ontvangen door H.M. de Koningin op Chester Square. 'n Eerste persoonlijke kennismaking en één altijd blijvende indruk: onze Koningin en Nederland zijn één. Misschien is dit een vreemde indruk, maar zo voelde ik het toen en ik voel het nog nu. Oranje is Nederland en Nederland is oranje. En sindsdien denk ik altijd wanneer ik Haarzelf of haar photo zie: 'Ik ben wel niet uw beste Hollander, maar ik ben er toch ook een.' Een rare gedachte misschien, maar niettemin, ik denk het.

8 maanden met een geheime zender in Nederland. Goed contact, minder contact, geen contact, waarvan 4 maanden in de Biesbosch. Razzia's, verplaatsingen, succes, ups-and-downs. Controle en opjagingen. Eindelijk 22 december '44 omsingeld door de Wehrmacht. Geen ontsnapping mogelijk. Vier maanden Scheveningen. Geluk en 'n gladde tong. Zonder brokken gemaakt er weer uit. Mei '45 terug naar Engeland. Dan voor naar Ceylon. Jungle- en commandotraining. Japan capituleert en dan weer terug naar Engeland. Demobilisatie. What next?

Heemstede, augustus 1946

W.A. Visser.

Naschrift:

In de nacht van 7 op 8 mei 1944 werden de geheim agenten Willem van de Waal, Jan de Bloois en Tony Visser boven Nederland geparachuteerd. Hun landing verliep voorspoedig, maar de parachute met o.a. hun radio en zendapparatuur, kwam zo ongelukkig terecht, dat alle apparaten vernield waren.

De drie agenten gingen ieder naar hun eigen bestemming. De Waal werd bij een razzia in de trein naar zijn bestemming door de Duitsers wegens het ontbreken van goede papieren voorvrijstelling van Arbeitseinsatz gearresteerd. Hij overleed op 27 april 1945 in het concentratiekamp Sandborstel.

Jan de Bloois verrichtte uitstekend werk, speciaal voor de RVV (Raad van Verzet), maar werd door uitpeiling op 31 december 1944 door de Sicherheitsdienst (SD) gearresteerd. Tijdens een poging te ontluchten werd hij doodgeschoten.

Tony Visser kon door gebrek aan goede zendapparatuur enige tijd niet in actie komen, maar na ontvangst van een nieuw toestel vertrok hij naar de Biesbosch, waar hij een belangrijke controle- en zendpost in de verzetsorganisatie werd.

Na de bevrijding van Brabant moest hij om veiligheidsredenen zijn zendpost naar Rotterdam verplaatsen, maar ook hier werd hij uitgepeild en werd hij gedwongen zijn zendpost naar Boskoop te verplaatsen. Op 21 december 1944 kwam hier voor Tony het einde: de Duitse peildienst had hem te pakken.

Hij had echter geluk: Sacbearbeiter Haubrock, die zijn zaak behandelde, liet hem op bep. voorwaarden vrij. Maar dat is weer een apart verhaal.

Bron: J.M. Somer(voormalig hoofd van BI), Zij sprongen in de nacht.

Bram Grisnigt en Agnes Dessing

EEN MISLUKTE ENGELANDVAART?

In de Schakel van januari vertelt Sierk Plantinga over de opstand op het eiland Texel van de Georgiërs tegen de Duitsers en van de gevaarlijke tocht van tien Texelaren en vier Georgiërs met de reddingsboot 'Joan Hodshon' naar Engeland om daar, tevergeefs, hulp voor de Georgiërs op Texel te vragen.

Graag laten wij hieronder N. Doornekamp (1917) aan het woord, die als Texelaar/onderduiker de tocht naar Engeland meemaakte.

10 mei 1940

Ik was als radio-telegrafist bij de Genie en vocht bij Dordrecht. Na vier emotievolle dagen, werden wij krijgsgevangen gemaakt en opgesloten in een kamp te Dordrecht. Na verloop van tijd werden we gedemobiliseerd, ik vast besloten, dat dit het einde niet was. Ik begon weer mijn dagelijks werk, namelijk ambtenaar bij de Hoofdboekhouding der Nederlandse Spoorwegen te Utrecht.

Voor mij was in juli 1943 de tijd aangebroken me te melden als krijgsgevangene, doch liever dan mij te melden, nam ik via de ondergrondse beweging een duik en arriveerde op het eiland Texel als landarbeider.

Na vele strubbelingen en duikpartijen in de duinen brak de voor genoemd eiland noodlottig geworden 6e april 1945 aan. De opstand der Georgiërs tegen de Duitsers was een feit geworden.

Eerst waren de krijgskansen ten gunste der Georgiers, maar al spoedig bleek het tegendeel, daar de Duitsers versterking kregen van de vaste wal en in het bezit waren van zware batterijen langs de kust, welke het eiland bestreken.

De zaterdagavond ging het gerucht door de Cocksdorp, dat het de volgende dag beschoten zou worden. 's Zondags vluchtten alle bewoners naar buiten en bleven wij alleen over, vier onderduikers.

Tegen tien uur die ochtend werd het dorp beschoten. Intussen had de ondergrondse, in nauw contact met de Georgiers, besloten hulp te vragen in Engeland. Dit ging niet anders als per boot, daar alle radio en telegraafverbindingen verbroken waren.

Toen we daar zo alleen zaten, kwam de schipper der reddingsboot in opdracht der ondergrondse vragen of wij de rails der reddingsboot uit wilden graven, met alle risico's daaraan verbonden. De plaats was door Duitsers vanaf Vlieland te zien en te beschieten, terwijl de rails ongeveer een meter onder het zand gespoeld waren.

We stemden alle vier toe. Begeleid door zes gewapende Georgiers, togen wij tegen de avond naar het reddingsboothuisje, waar eerst de boot reiswaardig gemaakt werd. Daarna kwam het gevaarlijke graafwerk aan de beurt.

Er viel menig zweetdruppeltje voor het klaar was, ongeveer half twaalf. Ik zag mijn langgekoesterde wens voor het grijpen en was inwendig vastbesloten van de partij te zijn. Het gelukte mij als verstekeling aan boord te komen, waarvan de schipper op de hoogte was.

De boot werd te water gelaten en de reis naar Engeland was begonnen, ondanks alle gevaren hieraan verbonden waren wij blij gestemd. Onder de medevarenden

bevonden zich ook drie Georgiers, die zodra zij aan boord waren in slaap vielen, daar zij dit de laatste nachten niet hadden gedaan.

De schipper koos de veiligste weg langs Vlieland, maar we liepen halverwege aan de grond, dus toen de minder veilige weg maar genomen.

Vlak langs een grote batterij ging de tocht nu, om de Noordzee te bereiken. Het geluk was met ons, de Duitsers waren aan het vuren, zodat het geluid van onze motor niet waargenomen werd.

Deze hindernissen kwamen wij goed voorbij en stoomden rustig de Noordzee in, Engeland tegemoet. Direct werd de mijnenwacht verdeeld. Dat was een erg koud baantje, want dan moest je vooraan de punt staan en letten op eventuele drijvende mijnen. Ook dat geluk was met ons.

Het weer was buitengewoon mooi, alleen 's nachts erg koud, maar door de spanning merkte je daar niet veel van.

Inmiddels ging de opstand op Texel door. Vanuit zee konden we verschillende branden waarnemen en de granaten heen en weer zien vliegen.

Tegen het aanbreken van de morgen was de Hollandse kust uit zicht. De reis verliep naar ons gevoel erg langzaam. Onderweg vermaakten wij ons met de bruinvissen. De Georgiers hadden wapens meegesmokkeld en daar de boot van het Rode Kruis teken was voorzien, moesten zij ontwapend worden, hetgeen voor hen niet aangenaam scheen te zijn.

Tegen de nacht moesten we volgens berekening de Engelse kust genaderd zijn. Er werden drie lichtkogels afgeschoten, hetgeen door de kustbewaking direct bemerkt werd. Een kwartier later kwam er een vliegtuig van de RAF in zicht, welke boven de boot ging cirkelen en een lichtbal afwierp, waarna het helder licht werd.

Met lichtseinen maakte wij kenbaar een haven te zoeken, hetgeen onmiddellijk begrepen werd. De richting werd aangeduid, door het uitwerpen van vetpotten welke op het water bleven branden.

Inmiddels begonnen ook de zoeklichten aan de kust zichtbaar te worden, vanuit zee een onvergetelijke aanblik. Eindelijk kwam de kust in zicht en nu was het zaak een haven te vinden, hetgeen niet erg makkelijk was.

Ten einde raad gingen we recht op de kust toe, totdat de boot vastliep. Er werd ons met een lichtje geseind en direct kwam er uit een der vele bunkers een militair tevoorschijn, die ons toeriep over boord te stappen.

En zo stapten we, na ongeveer 26 uur op zee gevaren te hebben, op de tiende april 1945, om half drie aan land, dicht in de omgeving van het plaatsje Wundesly.

Wij waren erg vermoeid, nat en verkleumd, maar de ontvangst was allerhartelijkst, zo dat een straalkachel, warm eten en sigaretten wonderen deden. Enkelen van ons konden de warmte niet meer verdragen en vielen flauw.

De militairen van de bunker vertelden ons dat we dwars door een uitgestrekt mijnenveld waren gevaren, dus hadden we weer geluk gehad.

Intussen arriveerden verschillende hoge Engelse officieren, welke wij de verzegelde opdracht ter hand stelde.

Nog dezelfde dag werden wij naar Londen overgebracht en in een quarantainekamp ondergebracht. De Georgiers bleven achter en we hebben ook nimmer meer iets van hen vernomen.

We werden aan een kruisverhoor onderworpen, hetgeen wij helemaal niet erg vonden, omdat we nu rustig alles konden vertellen, hetgeen wij de laatste jaren tegenover militaire instanties niet meer hadden gedaan. Ook werden wij gefotografeerd.

Ongeveer acht dagen later kwamen we weer vrij en werden we ondergebracht in de Red Shield Club, 'Chester House', dat gelegen was in de Upper Belgrave Street, te Londen. Elke dag moesten wij ons melden bij een Hollandse politie instantie, waarna we ons vrij konden bewegen.

Eind april 1945 kregen we bezoek van een afgevaardigde van Hare Majesteit Koningin Wilhelmina, met het vererend verzoek een bezoek te brengen aan Hare Majesteit. Wij gingen direct met de Officier mee en werden voorgesteld aan Hare Majesteit onze Koningin en aan hare Koninklijke Hoogheid onze Prinses. Persoonlijke voelde ik mij allesbehalve op mijn gemak, maar na de eerste kennismaking was dit geheel verdwenen. Ik had het idee in familiekring te zitten.

Hare Majesteit en Hare Koninklijk Hoogheid informeerden belangstellend naar de toestanden in Holland, daar dit de eerste rechtstreeksche berichten waren die overkwamen sinds de laatste twee jaar.

Wij hebben ons best gedaan de toestanden in Holland zo zuiver mogelijk te schetsen. Om de persoonlijke belevenissen interesseerden Hare Majesteit en Hare Koninklijke Hoogheid en zij luisterden heel aandachtig, naar hetgeen wij vertelden.

Het werd een erg gezellige Hollandse morgen, die mijn stoutste verwachtingen overtrof om nooit te vergeten. Met hartelijke wensen werd afscheid genomen en

wandelden we naar de Red Shield Club terug waar het gebeurde van die morgen nog eens helemaal onder ons werd besproken.

Ongeveer een week later, toch nog onverwachts werd de capitulatie van Duitsland bekendgemaakt. Toen had ik graag in Nederland willen zijn, om de zegevierende geallieerde legers binnen te zien trekken. Daar hadden wij jaren naar gesnakt. Enkele dagen later vierden wij in Londen V-Day.

We vertrokken begin juni 1945 met een oorlogsschip naar Holland, waar wij wederom op Texel werden gestationeerd bij de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten.

De eerste september 1945 trad ik weer in dienst bij de Nederlandse Spoorwegen te Utrecht, waar hard gewerkt wordt aan de wederopbouw van het vervoer in Nederland. Dit is een beknopt relaas van mijn Engelandvaart 1945.

Lang leve de Koningin

Leve het Vaderland

N. Doornekamp

Utrecht

7 augustus 1946

Naschrift:

“Engelandvaarder” is de erenaam voor alle mannen en vrouwen die tijdens de Tweede Wereldoorlog na de capitulatie van de Nederlandse strijdkrachten op 14 mei 1940 en voor de geallieerde invasie in Normandie op 6 juni 1944 (D-Day) uit bezet of vijandelijk gebied wisten te ontsnappen met de bedoeling zich in Engeland of ander geallieerd gebied bij de geallieerde strijdkrachten aan te sluiten om actief aan de strijd tegen de vijand deel te nemen.

De tien Texelaren die in de nacht van 8 op 9 april 1945, dus ver na D-Day, van Texel naar Engeland ontsnapten, werden wegens hun bijzondere prestatie toch door het Bestuur van het Genootschap Engelandvaarders als Engelandvaarder erkend. Hun namen staan op de “1700-lijst” van Engelandvaarders vermeld.

Agnes Dessing en Bram Grisnigt.

ADRESSENBESTAND

Stichting Genootschap Engelandvaarders

Aanvullingen en wijzigingen no. 64 op adressenlijst 1 april 1999

Overleden:

A.J. (Ted) van Meurs

's-Gravenhage

Adreswijzigingen en correcties gaarne aan:

G.J. Staal

Oranje Nassaulaan 52

3708 GE Zeist

Telefoon: 030 - 692 27 92

E-mail: staalgj@gmail.com

Onze activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door het V-fonds met middelen uit de BankGiro Loterij en Lotto. Deelname aan deze loterijen wordt daarom van harte aanbevolen.

www.engelandvaarders1940-1945.nl